

випадку державна мова може бути чинником об'єднання нації, що складається з громадян усієї держави, які різняться за менталітетом та світоглядом. У другому випадку за хибно спланованої системи заходів мовної політики вона може стати фактором політичної провокації нації та причиною конфліктів різних соціальних груп у державі.

У книзі «Мовна політика в Україні: антропологічні, лінгвістичні аспекти та подальші перспективи» науковці завершили свої пошуки списком, у якому відзначені позитивні набутки України в царині мови:

«Ще 1991 року Україна була зразком розв'язання проблеми громадянства. Держава не вимагала мовного іспиту і намагалася уникнути появи осіб без громадянства. Сьогодні Україна є прикладом для інших колишніх радянських республік, оскільки вона характеризується толерантністю в мовних питаннях. В Україні можна звернутися на вулиці із запитанням, отримати відповідь іншою мовою, і при цьому ніхто не почуває себе ображеним. Конфлікти здебільшого провокують політики, особливо у зв'язку з виборами.

Україна підтримує за рахунок державного бюджету освітні й культурні заклади багатьма недержавними нормами. Ця практика зовсім не є загальноприйнятою у світі й гідна наслідування.

Заслуговує поваги прагнення України дотримуватися міжнародних правових зобов'язань та впроваджувати відповідні акти і механізми Ради Європи, — попри ще помітну спадщину радянської доби» [4, с. 78].

Список використаної літератури:

1. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України: навчальний посібник / О.М. Куць. — Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. — 275 с.
2. Кривошеїн В. Ризик як атрибут політики / В. Кривошеїн // Політичний менеджмент. — 2004. — С. 38—47.
3. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір / Л. Масенко. — К.: Генеза, 2004. — 317 с.
4. Бестерс-Дільгер Ю. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації / Ю. Бестерс-Дільгер. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 364 с.
5. Про засади державної мовної політики Закон України від 03.07.2012 // Відомості Верховної ради. — 2013. — № 23. — С. 218.

Кравчук О.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

В даній статті будуть розглянуті поняття громадянського суспільства, сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні та методи їх вирішення.

Ключові слова: громадянське суспільство, правова держава.

Сучасний етап розвитку України потребує системного вирішення проблем розбудови незалежної, правової, демократичної, соціально-орієнтованої України. Одним з найвідповідальнішим моментом у цьому є саморозгортання громадянського суспільства, його спів розмірність державному компоненту соціального організму країни.

Становлення громадянського суспільства – єдино можливий шлях до розбудови правової, демократичної держави в Україні, повноцінної реалізації прав людини. Дана стаття покликана висвітлити питання організації соціуму під кутом зору первинності громадянського суспільства перед державою та державною владою, першоджерелом якої виступає народ. Оскільки первинним джерелом державної влади є приватні інтереси індивіда, а громадянське суспільство – це результат консолідації соціально активних індивідів, то і громадянське суспільство може розглядатися як первинне по відношенню до державної влади. Яскравим прикладом даного твердження є події 2012 року. Нехтування державною владою права народу на свободу волевиявлення або прийняття рішення відносно того, хто має право очолювати державу, призвело до того, що у ході масового протесту громадянське суспільство «розставило» все по своїх місцях. На жаль, не обійшлося без жертв [1,51].

Окремо варто зазначити, що не варто сприймати громадянське суспільство як єдине ціле, адже конфлікти приватних інтересів можуть призводити і до конфліктів інститутів громадянського суспільства.

Громадянське суспільство – це сукупність недержавних організацій, які представляють волю та інтереси громадян. Феномен громадянського суспільства складно однозначно визначити та описати. Це багатомірне соціально-політичне та соціально- культурне явище. З одного боку, це одна із складових політичної системи, з іншого – явище культури та традиції у соціумі. [1, 62]

Цей феномен у його різних модифікаціях описували ще з часів античності та середньовіччя. За нових часів інтерпретації громадянського суспільства ґрунтувалися на принципах концепції природного права і прав людини у цьому вимірі та спиралися на доктрини Локка стосовно суспільного договору.

Локк сформулював принципи, які сьогодні лягли в основу сучасного лібералізму, серед яких верховенство права – влада не повинна правити за допомогою деспотичних наказів; захист приватної власності – влада повинна захищати громадян і в кожному разі не може вдаватися до експропріації їхньої власності; захист особистості – влада не може піддаватися свавіллю, вона повинна постійно пам'ятати, що інтереси громадян можуть відрізнятись від інтересів влади [3, 40].

В сучасному світі поняття громадянського суспільства нерозривно пов'язані з поняттям демократії та правової держави.

При визначенні феномена демократії, сутності демократичних режимів однією з умов її функціонування неодмінно постає питання формування, становлення громадянського суспільства та його інститутів. Описуючи формування громадянського суспільства та його особливості, часто апелюють до форматів його взаємин з

державою, функцій громадянського суспільства щодо інститутів влади, обов'язків демократичної держави щодо суспільства.

Неодмінним є звернення до феномена громадянського суспільства при аналізі соціальних та політичних процесів, у формуванні та розвитку політичної системи, становленні та реалізації публічної політики та демократичного урядування. Тим не менш, між демократією та громадянським суспільством існує як нерозривний зв'язок, так і істотна відмінність.

Демократія, особливо в її «електоральному вимірі», вимірі «керованої демократії», як візуальне запозичення процедур, але не сутності та змісту демократичного режиму, може реалізуватися за умов, коли громадянського суспільства як такого, не існує.

Другим важливим пунктом для розвитку громадянського суспільства, крім демократичного режиму, є наявність правової держави. Для того, щоб держава могла вважатись правовою, вона має відповідати певним критеріям, а саме:

- верховенство права в усіх сферах суспільного життя; відповідальність перед законом як державних органів, так і громадських організацій та громадян;
- підзаконність державної влади, обмеженість сфери її діяльності, невтручання держави у справи громадянського суспільства;
- охорона державою невід'ємних природних прав людини та громадянських свобод, що з них випливають; визнання пріоритетності прав та інтересів особи, непорушності її честі та гідності, гарантування умов для їх захисту;
- рівність закону для всіх і рівність усіх перед законом;
- взаємна відповідальність держави і особи, правова відповідальність офіційних осіб за дії, які вони чинять від імені держави;
- поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову, їх взаємна урівноваженість і відкритість;
- незалежність судів і суддів, наявність ефективної системи захисту;
- наявність ефективних форм контролю за дотриманням законів та інших нормативно-юридичних актів [2, 130].

Окремо варто наголосити ще на трьох пунктах, без яких існування правової держави не можливе:

- регулювання взаємовідносин між особою та державою на засадах дозволеності особі робити все, що прямо не заборонено законом, а державним органам тільки те, що прямо дозволено законом;
- взаємна відповідальність особи і держави; відповідальність держави перед особою та громадянським суспільством за свою діяльність;
- ефективна організація контролю та нагляду зі сторони громадянського суспільства за здійсненням законів та режиму законності [3, 63].

Об'єктивно, на сьогоднішній день Україна не може претендувати ні на право називатись правовою державою, ні на статус консолідованої демократії. Звичайно, це негативно проявляється на ступені розвитку громадянського суспільства в нашій країні.

Згідно з міжнародними оцінками, громадянське суспільство в Україні залишається неконсолідованим та значно відстає у своєму розвитку від громадянського суспільства європейських країн в цілому та постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи зокрема. Так, в Україні на 10 тис. населення зареєстровано лише 14 громадських організацій. В той же час, в Угорщині на 10 тис. населення діють 46 організацій, у Хорватії — 85, а в Естонії — 201. Частка громадських організацій у ВВП України становить 0,24 %4, тоді як у Казахстані цей показник дорівнює 0,5 %5, у Бельгії — 5 %, у Канаді — 7,9 % [4, 23].

Крім низької соціальної активності громадян, значною мірою збільшення ваги громадянського суспільства в соціальному секторі стримує несприятливе законодавче середовище, а саме:

1)Право бути засновниками як громадських, так і благодійних організацій надано законодавством виключно фізичним особам. Відсутність у юридичних осіб права створювати громадські організації значно гальмує розвиток неприбуткових представницьких бізнесових асоціацій, які в розвинених демократичних державах є вагомим сегментом громадянського суспільства.

2)Територія діяльності громадських та благодійних організацій обмежена на законодавчому рівні існуванням територіальних статусів. Наявність територіального статусу фактично означає, що громадська організація не може проводити заходи або приймати у члени осіб, що мешкають поза місцевістю, де зареєстрована організація.

3)У реєстрації Об'єднання об'єднанню громадян може бути відмовлено, якщо його назва, статутний або інші документи, подані для реєстрації об'єднання, суперечать вимогам законодавства. Це дає можливість органами легалізації надто широко тлумачити підстави для відмов.

4)Додатково блокує громадську активність передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення адміністративна відповідальність за керівництво об'єднанням громадян, яке не легалізоване у встановленому законом порядку або якому відмовлено у легалізації, та участь у такому об'єднанні.

З вищесказаного стає зрозумілим, що для розвитку громадянського суспільства необхідно зробити такі кроки:

- 1) максимальне спрощення реєстрації інститутів громадянського суспільства;
- 2) створення процедури, яка б дозволила інститутам громадянського суспільства брати участь у формуванні державної політики;
- 3) зменшення податкового тиску на інститути громадянського суспільства;
- 4) створення прозорих схем фінансування та самофінансування громадських організацій.

На сьогодні громадянське суспільство в Україні розвивається не стільки завдячуючи державній підтримці, скільки в супереч адміністративним перепонам, але, не дивлячись на це, з кожним роком займає все більший сегмент в соціальному секторі. Соціальна активність наших співвітчизників неухильно наближає той день, коли Україна стане правовою державою.

Список використаної літератури:

1. Бойчук М.А. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії / М.А. Бойчук. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 51 – 78 с.
2. Колодій А. Політологія. Кн. перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і політика / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 149 с.
3. Лациба М.В. Правові умови розвитку громадянського суспільства в Україні. Що потрібно зробити? / М.В. Лациба, А.О. Красносільська. – К.: Агентство «Україна», 2011. – С. 34-65.
4. Тищенко Ю.А. Громадянське суспільство в Україні та «політика ідентичності» / Ю.А. Тищенко, С.Б. Горобчишина. – К. : Агентство «Україна», 2010. – С. 12-42.

Маринич Р.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ

У статті на основі аналізу теоретичних досліджень проаналізовано вивчення характерних рис, причин та методів врегулювання політичних конфліктів у вітчизняній політичній науці.

Ключові слова: конфлікт, методи врегулювання, позиції.

Теоретичним підґрунтям вивчення політичних конфліктів як форми суспільних відносин є розробки науковців, які створюють концептуальні основи для подальшого втілення у політичній практиці. Вчення про політичні конфлікти в сучасній Україні має свої характерні особливості. Поступово формуються актуальні питання та пріоритетні напрямки дослідження.

При вивченні проблемних аспектів суспільних відносин в різних галузях та напрямках досить часто ставиться акцент на те, що українська держава є молодою та існує потреба в тому, щоб пройшов певний проміжок часу для вдосконалення свідомості людей, які є основною рушійною силою політичного процесу, а також і тих, хто здійснює політичне керівництво. Питання, які українська громада не має можливості швидко вирішити, в силу низки взаємопов'язаних обставин, стає підґрунтям, для обговорень у наукових колах. Досить часто виникають дискусійні питання, адже теоретичні припущення не завжди підтверджуються на практиці. Бажанням перейняти досвід іноземних держав ми забуваємо про особливості ментальності українського народу. Позитивність певних варіантів поведінки в інших країнах, не гарантовано може підійти нашому суспільству. Сутність політичних конфліктів, як невід'ємного елемента політичних відносин, варто розглянути через призму сучасних національних політичних вчень, які датуються періодом незалежної української державності. Адже, історичні особливості функціонування та існування українського народу вплинули на формування вчень про політичні конфлікти, а також на процес прояву даного явища в українському суспільстві. Інколи політичні конфлікти перетворюються на суспільну напругу та негативно впливають на суспільну